

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De divinae providentiae vestigiis in traditae Augustanae confessionis negotio

Crell, Heinrich Christian

Francofurti ad Viadrum, 1730

§V.

[urn:nbn:de:bsz:31-67545](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-67545)

tanto opere luculentissimis comprobata documentis vestigia rudi quamvis penicillo adumbremus.

§. IV.

Pressa scilicet adhuc durissimo Pontificiorum jugo Christi Ecclesia dudum jam Evangelii libertatem anxii desiderii suspiraverat, frustra de clericorum affectato dominatu, doctrinae morumque corruptelis conquesta. Sed nemo tantis malis mederi, in tanta Pontificis, ex qua tum pendebant omnia, auctoritate audebat; usque dum augustæ indolis vir MARTINUS LUTHERUS tam arduo negotio non sine summi discriminis alea defungeretur. Ille enim incredibili Indulgentiarum protervitate, qua tum omnis Germania fere inundabatur, offensus, primo contra *Tozelium* in Vitebergensis Academiae vicinia vase nundinantem insurrexit; expositis A. 1517. d. 31. Octob. publico conflictui thesibus, quibus vendendæ nummis peccatorum veniæ iniquitatem plenus divini ardoris impugnabat. Quanti inde animorum motus ubique excitati, quantaque Pontificiorum indignatione ingenua LUTHERI nostri studia excepta fuerint, ex eo satis liquet, quod illum Romanæ sedis Præsul Leo X. A. 1518. Romam accersendum curaverit, oblata simul impendenda itineri pecunia, quo in ipsa herba tantos exstingveret conatus, & Monachum ad obsequium redigeret.

§. V.

Sed Deo ita providente, FRIDERICUS SAPIENS, Saxoniae Elector frustra multis & precibus & minis sollicitatus, illud Lutheri iter declinabat. Proinde *Cajetano* Purpurato hanc demandabat provinciam Pontifex, ut *Lutherum Augustam Vindelico- rum* advocatum excitatarum, quas putabant, turbarum rationes reddere juberet, omneque negotium componeret. *Lutherus* Dei causæ, quam agebat, confusus ad veritatis documenta edenda promptus sine comite, nullo fidei publicæ instructus præsidio Augustam tendebat; ubi cum multa a Cajetano tentata fuissent, nullisque pollicitationibus ad palinodiam

adduci se noster pateretur, omnem animum purpuratus despondens re infecta Romam revertebatur. Neque vero, cum animi *Luthero* indices crescerent, & nulla se secti ad Pontificis obsequia posset, aliud supererat consilii, quam ut fulmine Papali ictus Hæretici invisio stigmatibus notaretur. Ultima tandem tentaturus *Carolus V. Maximiliano. I.* modo susceptus A. 1521. ad comitia Wormatiensia eum arcescit, ubi in Imperatoris omniumque Imperii Principum conspectu tam apostolica virtute professus est veritatem, ut, maximopere licet indignante Carolo, ne latum se ab ea unguem discedere posse constanter confirmaret, nisi ex S. litteris meliora doceretur. His vero armis tum non pugnabatur; sed quæ solemnes sunt Pontificis artes, brachium seculare ad tuenda & amplificanda Ecclesiæ pomœria in subsidium vocabatur. Quare proscriptionis publicæ pœna capistrum demum immorigero, ut caussabantur, homini, injiciendum esse Imperator judicabat, quo ipso extorris quasi exsulque omnium, qui vel Caroli vel Pontificis gratiam initari erant, insultibus exponeretur. Neque his frangebatur heroica *Megalandri* constantia, qui inter medias turbas, negotiique difficultates, futuros tandem divini operis feliciores successus plenus augustæ spei & in Deo fiduciæ prospiciebat; semperque meminerat hæc fata Christi Ecclesiæ fuisse, ut sub infestissimis calamitatibus, rectorumque consiliorum impedimentis maxima ceperit incrementa. Jubebat quidem ipsa necessitas *Lutherum* jam per aliquod tempus in Arce *Wartburgensi* prope Isenacum sita, tanquam in Pathmo sua delitescere, quo ipsum pientissimus Saxonix Elector, ut contra malefactorum impetus tutum præstaret, abire jusserat; nihilo tamen minus in religionis repurgandæ negotio occupatissimus erat, cum litteris sacris in Germanicum idioma transferendis totus ibi vacaret, quod ipsum melius formandæ Ecclesiæ aptissimum imo unicum erat adjumentum.